

ส่วนที่สอง: สถานการณ์สังคมไทยปี 2558 และประเด็นเฝ้าระวังในปี 2559

การจ้างงานรวมลดลงโดยเฉพาะในภาคเกษตร นักเรียนมีผลสอบคะแนนดีขึ้น แต่ยังคงเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังและโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมากขึ้น คนไทยดื่มสุราเพิ่มขึ้น สูบบุหรี่ลดลง การกระทำผิดโดยรวมลดลง โดยเฉพาะยาเสพติด การดำเนินคดีค้ามนุษย์และช่วยเหลือเหยื่อเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลักดันกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อสร้างหลักประกันรายได้แรงงานนอกระบบหลังเกษียณ โดยในปี 2559 มีประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการในเรื่องลดผลกระทบจากภาวะภัยแล้ง พัฒนาคุณภาพการศึกษาและทักษะแรงงาน ติดตามการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งลดผลกระทบกลุ่มเสี่ยงและภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่

1. สรุปสถานการณ์สังคมไทย ปี 2558

คุณภาพคน การจ้างงานรวมลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.2 โดยเฉพาะในภาคเกษตรจากภาวะภัยแล้ง ส่วนการจ้างงานภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 แม้ว่าอัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 0.88 แต่ยังพบการว่างงานแฝงเพิ่มขึ้น รวมทั้งการว่างงานของผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนโดยเฉพาะในกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านการศึกษาแม้ผลสอบ ONET มีคะแนนเฉลี่ยวิชาหลักดีขึ้นในทุกชั้นปี เมื่อเทียบกับปี 2556 แต่ยังคงไม่ถึงร้อยละ 50 ขณะที่เด็ก ป.1 ทุกคนยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้แม้จะมีอัตราการอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 92.84 ในปี 2558 ส่วนสุขภาพคนไทยยังเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังและโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมากขึ้น

ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า ขณะที่จำนวนผู้สูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง โดยมูลค่าการสูบบุหรี่ที่เพิ่มขึ้นในปี 2558 เนื่องจากการปรับเพิ่มภาษี การใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ และมีแนวโน้มการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น วัยรุ่นชายมีการใช้ถุงยางอนามัยลดลง ขณะที่แม่วัยรุ่นมีแนวโน้มลดลงแต่ยังพบการตั้งครรภ์ซ้ำ

ความมั่นคงทางสังคม คดีอาญาโดยรวมลดลงโดยเฉพาะคดียาเสพติดลดลงร้อยละ 28.1 จำนวนอุบัติเหตุจากรถทางบกเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.7 และยังเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญ การดำเนินคดีการค้ามนุษย์และช่วยเหลือเหยื่อเพิ่มขึ้นโดยมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติโดยการจดทะเบียนและมีการขยายเวลาจดทะเบียนแก่แรงงานประมงทะเลจนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2559 รวมทั้งการสร้างหลักประกันรายได้ในช่วงหลังเกษียณของแรงงานนอกระบบโดยการผลักดันกองทุนการออมแห่งชาติจนถึงปัจจุบันนี้มีสมาชิก 4 แสนคน

2. ประเด็นเฝ้าระวังและที่ต้องดำเนินการปี 2559

2.1 บริบทภายในประเทศ

(1) **ภาวะภัยแล้งที่จะมีผลกระทบต่อการทำงานและรายได้เกษตรกร** จากรายงานสถานการณ์อุทกภัยน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรโดยกรมอุตุนิยมวิทยา ชี้ว่าปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังแรงจะเข้าสู่ภาวะปกติในช่วงกลางปี 2559 (พฤษภาคม-กรกฎาคม) สะท้อนสภาพอากาศในช่วงครึ่งแรกของปีจะยังได้รับอิทธิพลของปรากฏการณ์เอลนีโญ และจากข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559 พบว่ามีปริมาณน้ำในอ่างที่สามารถใช้ได้จริงเพียงร้อยละ 19 ของระดับเก็บกักน้ำของอ่างเก็บน้ำ โดยมีปริมาตรน้ำ 13,278 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเฉพาะอ่างเก็บน้ำในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกมีปริมาตรน้ำใช้ได้จริงเพียงร้อยละ 11 18 และ 15 ของระดับเก็บกักน้ำของอ่างเก็บน้ำ ซึ่งจะไม่สามารถใช้เพื่อการเกษตรได้เต็มที่ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาภัยแล้งของรัฐบาล โดยเฉพาะในการช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรยากจน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเข้าถึงความช่วยเหลือของรัฐได้น้อย ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2557 พบว่า เกษตรกรยากจนเข้าถึงโครงการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐได้เพียงร้อยละ 2.47 เท่านั้น นอกจากนี้ ยังต้องเฝ้าระวังการเป็นหนี้ของเกษตรกร โดยในปี 2558 เกษตรกรที่เป็นหนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 8.28 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67.6 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยเฉลี่ยมีหนี้สินคนละ 193,872 บาท

(2) **การศึกษาต้องเร่งพัฒนาในเชิงของคุณภาพอย่างต่อเนื่อง** โดยการผลิตกำลังคนที่เน้นคุณภาพเพื่อการสร้างนวัตกรรม และการศึกษาที่มุ่งสู่การมีงานทำ การยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปรับเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป้าหมายดำเนินการ 14,500 แห่ง เร่งรัดพัฒนาให้เด็กทุกคนอ่านออกเขียนได้ และมีระดับคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ ONET ให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 การจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีเป้าหมายให้นักเรียนเข้าร่วม 103,536 คน สถานประกอบการ 13,686 แห่ง การจัดการอุดมศึกษาที่เป็นเลิศมีเป้าหมาย World Class University 20 แห่ง

(3) **การพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน** โดยเฉพาะในทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย อาทิ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ยานยนต์และชิ้นส่วน สื่อดิจิทัล อุตสาหกรรมที่เน้นการออกแบบ อุตสาหกรรมชีวภาพ ซึ่งมีความต้องการแรงงานประเภททักษะและทักษะเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะแรงงานทั้งในระบบการศึกษา อาทิ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้ประกอบการกับสถานศึกษา เน้นให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และมีทักษะในด้านการวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และสามารถต่อยอดการเรียนรู้ได้ รวมถึงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะจำเป็นสำหรับผู้ทำงานแล้ว ซึ่งจะต้องติดตามและเร่งผลักดันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(4) **การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน** เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่จะช่วยสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในระยะต่อไปไทยจะต้องเผชิญกับการขาดแคลนแรงงานมากขึ้นอันเป็นผลจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาผลิตภาพแรงงานไทยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.4 ต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย พบว่า ผลิตภาพแรงงานไทยต่ำกว่า 1 เท่าตัว และต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ถึง 5 เท่าตัว ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ควรเร่งให้ความสำคัญกับการเตรียมคนให้มีความพร้อมตั้งแต่อยู่ในขั้นตอนการศึกษาทั้งความรู้และทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การอบรมเพิ่มทักษะแรงงานให้เก่งทั้ง “คน และ งาน” (soft skill and hard skill) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการเร่งผลักดันการพัฒนาและการนำระบบคุณวุฒิวิชาชีพมาใช้ นอกจากนั้น ต้องเร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงานภาคเกษตร ซึ่งปัจจุบันเพิ่มขึ้นช้าเฉลี่ยร้อยละ 0.8 ต่อปี เนื่องจากข้อจำกัดของแรงงานซึ่งส่วนใหญ่มีอายุมากคือเฉลี่ย 46 ปี และมีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมต้นทำให้มีข้อจำกัดในการเพิ่มทักษะแรงงาน ทั้งนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรการพัฒนาพันธุ์พืช รวมถึงการส่งเสริมการสร้างยูนิเวอร์ซิตีหรือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีทักษะในการผสมผสาน/ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีร่วมกับภูมิปัญญาพื้นบ้านในการทำเกษตร

(5) การติดตามโรคเฝ้าระวังและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่

- การเฝ้าระวังโรคโรคไข้เลือดออกที่แพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง จากการคาดการณ์ของกรมควบคุมโรคพบว่าโรคไข้เลือดออกมีแนวโน้มจะเกิดการระบาดใหญ่อีกครั้งในปี 2559 ซึ่งเป็นการระบาด 2 ปีต่อเนื่องกัน ทั้งที่ปกติจะระบาดในทุก 2 ปี โดยจะมีผู้ป่วยประมาณ 160,000 ราย สูงกว่าการระบาดใหญ่ในปี 2556 ซึ่งมีผู้ป่วย 154,444 ราย เนื่องจากสภาพอากาศร้อนและยังมีฝนตกทำให้เอื้อต่อการวางไข่ของยุงได้มากขึ้น รวมถึงการเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่มีความเสี่ยงต่อการระบาดในประเทศไทย อาทิ โรคไข้ซิกาซึ่งมีผู้สงสัยเป็นพาหะ โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลางหรือโรคเมอร์ส และโปลิโอ โดยเพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายเฝ้าระวังและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข สร้างความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งวอร์มรุมควบคุมโรค เตรียมความพร้อมด้านการรักษา รวมทั้งข้อมูลสถานการณ์ สนับสนุนการปฏิบัติงานของวอร์มรุม โดยให้จังหวัดติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาได้ผล

- การรณรงค์และลดปัจจัยเสี่ยงการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยกำหนดมาตรการด้านอาหารสำหรับลดโรคไม่ติดต่อ เช่น ลดปริมาณโซเดียมในอาหาร อาหารปลอดไขมันทรานส์ พัฒนาฉลากโภชนาการอ่านง่ายในกลุ่มอาหารเสี่ยง ตลอดจนพัฒนาคลินิก NCDs คุณภาพเพื่อลดวิถีชีวิตเสี่ยง ลดการเกิดโรค ลดการเข้าอยู่ในโรงพยาบาล ลดความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน ลดความพิการและการตาย

(6) **การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้น** การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญเนื่องจากประเทศไทยได้มีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะร่วมกับประชาคมโลกในการรณรงค์ต่อต้านและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง เนื่องจากมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาค รวมทั้งรัฐบาลได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด สกัดกั้นการลักลอบนำเข้าทั้งทางแนวชายแดนและท่าอากาศยาน การตัดวงจรการเงินเครือข่ายยาเสพติด ลดปริมาณจำนวนผู้เข้าสู่การกระทำผิด นำคนออกจากวงจรการกระทำผิด โดยเฉพาะการดูแลและเฝ้าระวังความเสี่ยงในสถานศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยแจ้งข้อมูลเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ

(7) **การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง แต่ยังเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการต่อไป** แม้ว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ทั้งระบบ แต่ยังไม่สามารถสะท้อนความพยายามในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทยในมุมมองของกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ตามที่ได้เผยแพร่ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ยังต้องเร่งบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเข้มข้นต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามและดำเนินคดีการกระทำผิดค้ามนุษย์และความผิดที่เกี่ยวข้อง สืบสวนปราบปรามเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานการค้ามนุษย์ตามกฎหมายฟอกเงิน เพิ่มพูนความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ตลอดจนขยายความร่วมมือกับนานาชาติประเทศและองค์การระหว่างประเทศต่อไป

(8) **การขยายหลักประกันทางสังคมโดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ** เนื่องจากยังมีแรงงานนอกระบบจำนวนมากที่ยังไม่มีประกันสังคมทำให้เมื่อเข้าสู่วัยเกษียณขาดความมั่นคงด้านรายได้ แม้รัฐจะได้เร่งขยายประกันสังคมมาตรา 40 และผลักดันกองทุนการ

ออมแห่งชาติ (กอช.) ซึ่งจำเป็นต้องเร่งประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 15-30 ปี ที่มีสัดส่วนของสมาชิกประมาณร้อยละ 5 เพิ่มช่องทางการเข้าถึง กอช. ให้ความรู้ในการจัดการเงินของตนเอง และสร้างวินัยการออม เร่งดำเนินการในเรื่องของความปลอดภัยของรายได้หลังเกษียณของแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุและผู้พิการ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร (Universal design) และสินค้านวัตกรรมเพื่อให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกกลุ่ม

(9) การเร่งขับเคลื่อนให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติให้เป็นรูปธรรม (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญร่วมกับประชาคมโลกในการประชุมสหประชาชาติเพื่อรับรองวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากการพัฒนาตามเป้าหมายแห่งสหัสวรรษ (ค.ศ.2000-2015) โดยขณะนี้ได้กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักทำหน้าที่จัดทำข้อมูลตามตัวชี้วัด SDGs จัดเตรียมระบบติดตามประเมินผล ส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งมอบหมายให้จัดทำ Roadmap เพื่อการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีสาระสำคัญครอบคลุม (1) สถานะปัจจุบันของประเทศไทย เปรียบเทียบกับเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน (2) ความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และทิศทางในระดับโลก (3) ความยากง่ายในการปฏิบัติให้บรรลุผล และ (4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(1) การเคลื่อนย้ายแรงงานภายหลังการเปิดเสรีการค้าและบริการอาเซียน ปัจจุบันได้มีการทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันคุณสมบัติวิชาชีพต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้บริการวิชาชีพในการเข้ามาทำงานและพำนักรถอาศัย ซึ่งได้มีการลงนามใน 8 สาขาได้แก่ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก การสำรวจ นักบัญชี ทันตแพทย์ แพทย์ และท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องติดตามในประเด็นการสร้างมาตรฐานแรงงานอาเซียนร่วมกัน และการเตรียมความพร้อมทั้งด้านการศึกษาและทักษะแรงงานในด้านต่างๆ อาทิ ภาษา การปรับตัว การใช้เทคโนโลยี รวมถึงการเชื่อมโยงการดูแลคุ้มครองและสวัสดิการให้แก่แรงงานที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย และคนไทยที่จะออกไปทำงานในประเทศอาเซียน นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญและติดตามในประเด็นการดำเนินการตามข้อตกลงการเปิดเสรีการลงทุนและบริการโดยเฉพาะการเพิ่มสัดส่วนถือหุ้นของต่างชาติในธุรกิจบริการ ซึ่งจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานที่สะดวกมากขึ้นและมีความหลากหลายในสาขาอาชีพของแรงงาน

ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศในกลุ่มอาเซียนมาทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากข้อมูลคนต่างด้าวจากประเทศในกลุ่มอาเซียนที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทยภายใต้มาตรา 9 ประเภททั่วไป เพิ่มขึ้นจาก 11,260 คนในปี 2552 เป็น 19,742 คนในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.1 ต่อปี และภายใต้มาตรา 12 ประเภทได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เพิ่มขึ้นจาก 1,910 คนในปี 2552 เป็น 3,060 คนในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี ขณะที่แรงงานไทยออกไปทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนในปี 2558 จำนวน 5,700 คน ลดลงเมื่อเทียบกับจำนวน 6,234 คนในปี 2552

(2) ความเสี่ยงจากการเคลื่อนย้ายแรงงานและการลงทุนที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่ครอบคลุมโรคติดต่อ/โรคระบาด สิ่งแวดล้อม อาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการย้ายถิ่นฐานของคนในภูมิภาคซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งค่าใช้จ่ายจากการจัดสวัสดิการสังคมที่มีความต้องการเพิ่มขึ้น โดยภายในประเทศจะต้องเร่งจัดระเบียบการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติและเฝ้าระวังแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายให้ครอบคลุมทุกชาติ ปรับปรุงกฎระเบียบที่ว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดน และสร้างหลักประกันสุขภาพให้แรงงานข้ามชาติต้องมีประกันสุขภาพไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่อนุญาตให้ทำงานอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งเร่งสร้างความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค เพื่อกำหนดมาตรการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ การละเมิดสิทธิแรงงาน ผู้หญิงและเด็กที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ การเฝ้าระวังโรคระบาด และหมอกควันชายแดน รวมทั้งการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศและแรงงานข้ามชาติที่ได้รับการคุ้มครองจากประกันสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเจ็บป่วย บำเหน็จบำนาญ ความเชื่อมโยงของระบบการจัดสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้การจัดสวัสดิการไม่เป็นภาระแก่ประเทศปลายทาง

(3) ประชาชนและธุรกิจบางกลุ่มอาจได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและบริการอาเซียน การเปิดเสรีการค้าและบริการจะเป็นทั้งโอกาสให้กับประชาชนและธุรกิจบางกลุ่มที่มีความพร้อม ขณะที่ภาคธุรกิจหรือกลุ่มแรงงานที่ยังไม่สามารถแข่งขันจะได้รับผลกระทบ อาทิ ภาคเกษตร SMEs ผู้ด้อยโอกาสจะส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำและช่องว่างผลตอบแทนของกลุ่มต่างๆ ให้เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ ศักยภาพของคนไทยยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และผลิตภาพแรงงานโดยรวมเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิก ซึ่งต้องเร่งพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารภาษาสากลและภาษาเพื่อนบ้าน ทักษะวิชาชีพ พัฒนาบริการพื้นฐานด้านสังคมเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างโอกาสและแต้มต่อในกลุ่มที่ยังขาดความพร้อม พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น อาทิ คนยากจน แรงงานนอกระบบ

สรุปประเด็นสังคมสำคัญและการดำเนินงานปี 2558 และทิศทางการดำเนินงานปี 2559

ประเด็นสังคม	การดำเนินงานปี 2558	แนวทางดำเนินงานสำคัญปี 2559
1. ด้านคุณภาพคน		
1.1 การมีงานทำ - การจ้างงาน อัตราการจ้างงานลดลงร้อยละ 0.2 จากภาวะภัยแล้งทำให้การจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 3.6 ค่าจ้างแรงงานแท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 - การว่างงานแฝงและทำงานต่ำกว่าระดับเพิ่มขึ้นจากการส่งออกที่ปรับตัวลดลง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัว - ผลผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 จากปี 2557 โดยผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 แต่ผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 0.6 เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำและผลผลิตเสียหายจากภาวะภัยแล้ง	- การให้ความช่วยเหลือภาคเกษตรด้านการผลิตและสินเชื่อ อาทิ โครงการสร้างรายได้จากการปลูกพืชใช้น้ำน้อย การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนชลประทานหรือขยายเวลาชำระหนี้และให้สินเชื่อเกษตรกร การจ้างงานแรงงานภาคเกษตร 237,855 ราย ตลอดจนพัฒนาอาชีพตามความต้องการชุมชน รวมทั้งลดค่าครองชีพภายใต้โครงการ "ธงฟ้า ช่วยภัยแล้ง"	- การติดตามผลกระทบจากภาวะภัยแล้ง โดยให้ความช่วยเหลือโดยเฉพาะเกษตรกรยากจน และเฝ้าระวังการเป็นหนี้ของเกษตรกร - การพัฒนาทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย อาทิ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ยานยนต์และชิ้นส่วน สื่อดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและสถานศึกษา เน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีทักษะในการวิเคราะห์ มีการติดตามและเร่งผลักดันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง - การเพิ่มผลิตภาพ โดยเฉพาะภาคเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและพัฒนาพันธุ์พืช สร้างยุวเกษตรกร และการผสมผสานการใช้เทคโนโลยีร่วมกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน - การช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินการในเรื่อง (1) การปล่อยเงินกู้ฉุกเฉิน 6 พันล้านบาทให้ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ประสบปัญหาภัยแล้ง 12,000 บาทต่อราย ซึ่ง 6 เดือนแรกปลอดดอกเบี้ย และ 6 เดือนต่อมาดอกเบี้ยร้อยละ 4 คาดว่าจะมีลูกค้าได้ประโยชน์ 5 แสนราย (2) โครงการ 1 ตำบล 1 เอสเอ็มอีภาคการเกษตร โดยจะส่งเสริมให้เกษตรกรเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร คาดว่าจะมีเกษตรกรได้ประโยชน์ 72,000 ราย วงเงิน 72,000 ล้านบาท รายละไม่เกิน 20 ล้านบาท โดย 7 ปีแรก คิดดอกเบี้ยร้อยละ 4 ส่วนปีที่ 8-10 คิดดอกเบี้ยอัตราปกติ และ (3) โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตของกลุ่มเกษตรกร อนุมัติวงเงินให้ไม่เกิน 3 ล้านบาทต่อกลุ่ม จำนวน 15,000 ล้านบาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 โดยรัฐบาลจะรับชดเชยดอกเบี้ยทั้งสิ้น 500 ล้านบาท คาดว่าจะมีเกษตรกรเข้าร่วม 100,000 ราย (มติ ครม. เมื่อวันที่ 23 ก.พ.2559)
1.2 หนี้สินครัวเรือน - หนี้ครัวเรือนต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.1 จากร้อยละ 79.8 ในปี 2557 เนื่องจาก	- การแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรรายย่อย โดยการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ	- หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามและ

ประเด็นสังคม	การดำเนินงานปี 2558	แนวทางดำเนินงานสำคัญปี 2559
อัตราเพิ่มรายได้ที่ต่ำกว่าการเพิ่มของหนี้สิน	ประชาชนรายย่อย (สินเชื่อ Nano-Finance) การให้กู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนเพื่อสวงวนและรักษาที่ดินไม่ให้ตกไปเป็นของเจ้าหนี้ และการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่สำคัญอื่นๆ - การแก้ปัญหาทวงหนี้ที่ไม่เป็นธรรม โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 การตั้งจุดให้คำปรึกษาเรื่องหนี้ในระบบในสาขาสถาบันการเงินเฉพาะกิจและรับเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับหนี้สินของประชาชน	เฝ้าระวังความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนจากสถานะที่ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นช้ากว่ารายจ่าย โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าตกต่ำ และผลผลิตเสียหายจากภัยแล้ง - การสนับสนุนเงินทุนให้กับเกษตรกร โดยรัฐจัดสรรเงินให้กองทุนส่งเสริมเกษตรกร 1,000 ล้านบาท โดยไม่มีดอกเบี้ยและกำหนดคืนภายใน 5 ปี เพื่อนำไปปล่อยกู้แก่กลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลุ่มมีศักยภาพด้านการผลิตแต่ไม่มีศักยภาพในการกู้เงินทุนกับสถาบันการเงิน เพื่อนำไปจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ราคายุติธรรม (มติ ครม. เมื่อวันที่ 9 ก.พ. 2559)
1.3 การศึกษา 1) คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย - ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (ONET) มีคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาดีขึ้น - ป.6 เพิ่มจาก 39.3 เป็น 42.4 - ม.3 เพิ่มจาก 35.3 เป็น 35.5 - ม.6 เพิ่มจาก 31.7 เป็น 33 อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลักทุกระดับชั้นยังคงไม่ถึงร้อยละ 50 - การอ่านออกเขียนได้ของเด็ก ป.1 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 92.84 จากร้อยละ 88.43 - การจัดลำดับ IMD อยู่ลำดับที่ 46 สูงกว่าปี 2557 ที่อยู่ลำดับที่ 49 เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนยังด้อยกว่าสิงคโปร์ (ลำดับ 3) และมาเลเซีย (ลำดับ 35) โดยพบว่ายังมีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการการศึกษาที่เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจและการสั่งการแบบลดหลั่นกันลงมาเป็นชั้นๆ ที่ยึดกฎระเบียบตายตัว ขาดความยืดหยุ่น และเอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ยอมปรับตัวตลอดจนความไม่ต่อเนื่องของการพัฒนาจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับการเมืองมากกว่าแนวทางและวิธีการ ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการปฏิรูประบบการศึกษา รวมทั้งขาดการประเมินผลลัพธ์และประสิทธิภาพของโครงการ ซึ่งส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาไทยไม่ก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จเท่าที่ควร	- การขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาพื้นฐาน โดยการขยายผลโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) การยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษ จัดทำโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี การปรับลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมทักษะการเรียนรู้นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน ปัจจุบันมีโรงเรียนนำร่อง 4,100 แห่งทั่วประเทศ การปรับขนาดห้องเรียนในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาเป็น 30 คนต่อห้องเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเป็น 40 คนต่อห้องเรียน - การพัฒนาระบบการสรรหาและการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ อาทิ การจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครู พ.ศ. 2558-2572 การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องโครงการนำร่องคุปองพัฒนาครู การพัฒนาศักยภาพครูเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 1,738 คน การจัดทำโครงการยกระดับองค์ความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้กับครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาขาดแคลนครู เช่น ประกาศใช้หลักเกณฑ์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู จัดหาครูคลังสมองในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดสรรทุนศึกษาต่อระดับปริญญาเอก เป็นต้น	ในปี 2559 ยังต้องเร่งขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาการศึกษาพื้นฐานและการเรียนรู้ทั้งระบบให้เกิดผลชัดเจน โดย - การปรับลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เป้าหมายดำเนินการ 14,500 แห่ง - การติดตามเร่งรัดพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนทุกคน - การยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษโดยจัดทำมาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษของผู้สอน และผู้เรียน และอบรมครูภาษาอังกฤษ 500 คน/รุ่น - การเพิ่มคะแนนเฉลี่ยผลการสอบ ONET ใน 5 วิชาหลักร้อยละ 2 - การพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง 25,000 คน - การผลิตครูและเพิ่มครูตามโครงการผลิตครูเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยรับเด็ก ม.6 และ ปวช. 4,000 คน/รุ่น และโครงการคืนครูสู่ห้องเรียนโดยจ้างครูเกษียณ ลดภาระครูในการประเมิน/ประกัน จัดการสัมมนาเฉพาะห้วงเวลาปิดภาคการศึกษา

ประเด็นสังคม	การดำเนินงานปี 2558	แนวทางดำเนินงานสำคัญปี 2559
2) การผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน - สัดส่วนผู้เรียนมัธยมปลายประเภทอาชีวศึกษาต่อสามัญศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ต่ำกว่าเป้าหมายที่ต้องการ 60:40 เนื่องจากค่านิยมของประชาชนต่อการอาชีวศึกษา รวมทั้งการเรียนการสอนยังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทั้งเครื่องมือและครูสอน อาทิตเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการขนส่ง เทคโนโลยีการผลิต นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ ฯลฯ - จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) เพิ่มขึ้นเป็น 9 ปี แต่ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาเซียน พบว่า ประชากรไทยอายุ 25 ปีขึ้นไปมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 7.3 ปี น้อยกว่าสิงคโปร์ (10.6) มาเลเซีย (10) ฟิลิปปินส์ (8.9) บรูไน (8.8) อินโดนีเซีย (7.6) และเวียดนาม (7.5) - คุณวุฒิวชิวิชาชีพได้จัดทำมาตรฐานอาชีพไปแล้ว 38 สาขาวิชาชีพ จัดตั้งองค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ 67 แห่ง 18 สาขาวิชาชีพ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ได้รับใบรับรองคุณวุฒิวชิวิชาชีพ 7,744 คน อย่างไรก็ตาม ยังขาดการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินค่าจ้างของภาคเอกชน เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย	- การจัดการอาชีวศึกษา (ทวิภาคี) โดยการจัดทำมาตรฐานการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีเพื่อเพิ่มคุณภาพ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา กลุ่มอาชีพ ในปี 2558 มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการ 91,448 คน และสถานประกอบการ 10,527 แห่ง - การเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เริ่มในปีการศึกษา 2558 มีนักเรียนเข้าร่วม 518 แห่ง และสถานศึกษา 30,505 คน - การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่มาตรฐานสากล พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับ 7 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เยอรมนี อังกฤษ อิสราเอล และเดนมาร์ก จำนวน 6,100 คน และสร้างหลักสูตรใหม่รองรับความต้องการของประเทศพร้อมก้าวสู่ AC	- การเร่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2560 กระทรวงศึกษาธิการตั้งเป้าที่จะเพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ได้ในสัดส่วน 50:50 ด้วยการขยายการศึกษาในระบบทวิภาคีให้เพิ่มขึ้นตั้งเป้าหมายนักเรียน 103,536 คน สถานประกอบการ 13,686 แห่ง การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เป้าหมายนักเรียน 42,633 คน และสถานศึกษา 604 แห่ง สร้างแรงจูงใจโดยสนับสนุนทุนทางเทคนิคและบัณฑิตนักปฏิบัติ เน้นการศึกษาที่มุ่งสู่การทำงาน โดยจัดให้มีการฝึกงานระยะสั้นในสาขาที่ตลาดงานต้องการให้กับผู้จบการศึกษายังไม่มีงานทำ รวมถึงควรส่งเสริมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคให้เกิดการพัฒนาทุกสาขาการผลิตและบริการในพื้นที่เพื่อการสร้างงานในท้องถิ่น และการร่วมมือระหว่างภาคการศึกษาและภาคเอกชนในผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับธุรกิจในพื้นที่และทิศทางการพัฒนาประเทศ - การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการให้บริการคุณวุฒิวชิวิชาชีพได้เต็มรูปแบบ พร้อมทั้งวางเป้าหมายพัฒนามาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวชิวิชาชีพ เพื่อรับรองสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ 16,000 คน ในปี 2559 รวมทั้งการบูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศ กลุ่มประเทศอาเซียน หน่วยงานและองค์กรในประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนในสาขาวิชาชีพ ช่อมอภาคยาน ไอซีที ครูผู้สอน รวมทั้งการยกระดับฝีมือกำลังคนในธุรกิจ สาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ
1.4 ภาวะสุขภาพ - อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นเป็น 755.8 ต่อประชากรแสนคน จาก 604.2 ต่อประชากรแสนคนในปี 2557 โดยเฉพาะจากไข้เลือดออกตามช่วงวงจรของโรค - ผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ลดลงจากปี 2557 ร้อยละ 4.8 จากการให้ความรู้และแรงจูงใจการใช้ถุงยางอนามัยอย่างต่อเนื่อง - อัตราการตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำคัญรวม (หัวใจขาดเลือด หลอดเลือดสมอง มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด เบาหวานและ	- การเฝ้าระวังโรคติดต่อสำคัญ โดยพัฒนาระบบการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Emergency Operation Center: EOC) เช่น โรคไวรัสอีโบล่า โรคเมอร์ส ฯลฯ มีการจัดการระบบเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ จำนวน 188 เครือข่าย - การป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อาทิ โครงการเข้าพระราชลตเสี่ยง (อ้วน สูบบุหรี่ ต้มสุรา ไม่ออกกำลังกาย) การพัฒนาเครื่องมือเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ การพัฒนาคลินิกไร้พุงคุณภาพ เฝ้าระวังและการบังคับใช้กฎหมายภายหลังผลิตภัณฑ์ออกสู่	- การเฝ้าระวังโรคติดต่อ ซึ่งจากการวิเคราะห์และพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพของกรมควบคุมโรค พบว่า จะมีการระบาดของโรคสำคัญ คือ ไข้เลือดออก ไข้หวัดใหญ่ มือ เท้า ปาก และอหิวาตกโรค (พบผู้ป่วยต่อเนื่องในจังหวัดชายฝั่งทะเลและจังหวัดชายแดน) - การลดการติดเชื้อ HIV/AIDS โดยตั้งเป้าหมายสำคัญ 3 ประการ คือ ไม่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ ไม่มีการเสียชีวิตเนื่องจากเอดส์ และไม่มีการติดยาและเลือกปฏิบัติ

ประเด็นสังคม	การดำเนินงานปี 2558	แนวทางดำเนินงานสำคัญปี 2559
ความดันโลหิตสูง) เพิ่มขึ้นเป็น 202.9 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2557 จาก 190.7 ในปี 2556	ตลาด โดยเฉพาะการลักลอบนำเข้าอาหาร ปัญหาคุณภาพนมและอาหารโรงเรียน น้ำมันทอดซ้ำ การใช้สเตียรอยด์ในอาหาร รวมทั้งปรับปรุงฉลากโภชนาการแสดงสัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่าย ส่งเสริมการออกกำลังกายโดยจัดกิจกรรมออกกำลังกาย เช่น ปั่นจักรยาน มหกรรมกีฬาเพื่อมวลชน เดินแอโรบิก ฯลฯ	- การพัฒนาคลินิก NCD ที่มีคุณภาพเพื่อลดวิถีชีวิตเสี่ยง ลดการเกิดโรค ลดการเข้าอยู่ในโรงพยาบาล ลดความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน ลดความพิการและการตาย - การกำหนดมาตรการด้านอาหารสำหรับลดโรคไม่ติดต่อ เช่น ลดปริมาณโซเดียมในอาหาร อาหารปลอดไขมันทรานส์ พัฒนาฉลากโภชนาการอ่านง่ายในกลุ่มอาหารเสี่ยง
2. ด้านความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน		
- มูลค่าการบริโภคบุหรี่เพิ่มขึ้นเป็น 58,491 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 จากปี 2557 โดยมีผู้บริโภคบุหรี่ 10.9 ล้านคน มีสัดส่วนลดลงเป็นร้อยละ 19.9 ของประชากร จากร้อยละ 20.7 ในปี 2557 การลดลงของจำนวนผู้สูบบุหรี่เนื่องจากการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง - มูลค่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเป็น 147,821 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 จากปี 2557 โดยมีผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 18.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 34 ของประชากร เพิ่มจากร้อยละ 32.3 ในปี 2557 แม้รัฐจะมีมาตรการรณรงค์และควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตามการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมทั้งทัศนคติและค่านิยมต่อการดื่มเห็นว่าเป็นการสร้างความสุข เป็นที่ยอมรับของกลุ่มและความอยากรู้อยากลองในเด็กและเยาวชน - การคลอดบุตรของแม่วัยรุ่นลดลงเหลืออัตรา 49 คนต่อประชากรกลุ่มอายุหญิงพันคน ในปี 2557 ลดจากร้อยละ 52.2 ในปี 2556 จากการรณรงค์ให้ความรู้และการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยเพิ่มขึ้น รวมถึงผู้ป่วยที่ทำแท้งเป็นวัยรุ่นต่ำกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 57.5	- การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์/บุหรี่ โดยควบคุมโฆษณาการส่งเสริมการขาย และเข้าใช้บริการในผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี รวมทั้งห้ามไม่ให้มีสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา การรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและลดแรงสนับสนุนในการดื่ม และดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะสถาบันศึกษาและเยาวชนเพื่อลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การออกกฎหมายห้ามแบ่งขายบุหรี่ ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการบูรณาการงานดูแลสุขภาพวัยรุ่นเชื่อมโยงระหว่างสถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา และชุมชน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะด้านสุขภาพอนามัยทางเพศ การจัดตั้งคลินิกวัยรุ่นและพัฒนามาตรฐานบริการที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น (Youth Friendly Health Services) การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน วางแผนการดำเนินงาน และออกกฎหมายและจัดทำนโยบายส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ	- การเร่งบังคับใช้กฎหมายและดำเนินการกำหนดพื้นที่การเปิดสถานบริการหรือร้านขายสุราใกล้เคียงสถานศึกษา - การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการจัดทำยุทธศาสตร์และผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในวัยรุ่นแบบบูรณาการ พ.ศ. 2558-2567 ยุทธศาสตร์กฎหมายอนามัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2562 ผลักดันร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2569) รวมทั้งผลักดันร่างพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในวัยรุ่น พ.ศ. ...
3. ด้านความมั่นคงทางสังคม		
3.1 การกระทำผิด		
- คดีอาญาลดลงร้อยละ 23.1 จากปี 2557 โดยเฉพาะคดีอาชญากรรมลดลงร้อยละ 28.1	- การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในสถานศึกษาทุกระดับ กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ การปราบปรามยาเสพติด การดำเนินการในพื้นที่เสี่ยงโดยการออกตรวจพื้นที่เสี่ยง การตรวจค้นในโรงงานและสถาน	- การรณรงค์ ป้องปราม ปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในชุมชนแออัด สถานศึกษา และสถานที่ราชการ รวมทั้งให้ชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาหรือสารเสพติด รณรงค์ให้สังคมยอมรับผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังให้

ประเด็นสังคม	การดำเนินงานปี 2558	แนวทางดำเนินงานสำคัญปี 2559
	ประกอบการ การสกัดกั้น (นอกเรือนจำ) และ จูโจมตรวจค้นในเรือนจำ ขยายผลตัดวงจร การเงินเครือข่ายยาเสพติดในเรือนจำเป้าหมาย ดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหา คดียาเสพติด และบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฯ	สามารถกลับมาดำเนินชีวิตปกติในสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ
3.2 การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก - เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 13.6 มี ผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ขณะที่การเกิด อุบัติเหตุจราจรโดยสาธารณะเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 19.7	- การสร้างความปลอดภัยบนท้องถนนด้วย 3 มาตรการหลัก คือ การจัดการข้อมูล (MIS) การลด พฤติกรรมเสี่ยง และการรักษาพยาบาล เช่น การ บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและ ผลกระทบจากการเกิดอุบัติเหตุทางถนน การเร่งสร้าง วินัยจราจรและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่โดยเพิ่ม ความเข้มข้นในการตั้งด่านชุมชน/จุดสกัดกั้นคนมา ในหมู่บ้าน ชุมชน ไม่ให้ออกสู่ท้องถนน	- การส่งเสริมการดำเนินงานทศวรรษเพื่อ ความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2554-2563 โดยการ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด มีบทลงโทษที่ รุนแรงโดยเฉพาะกับผู้เมาแล้วขับ และผู้ที่ ขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เร่งสร้าง จิตสำนึก มีวินัยจราจรในกลุ่มผู้ใช้รถใช้ถนน มีวัฒนธรรมปลอดภัยและใช้มาตรการด้าน สังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการยกระดับยานพาหนะให้ มีความปลอดภัยตามมาตรฐานวิศวกรรมยานยนต์เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการ ลดอัตราการสูญเสียชีวิตตามที่ได้ลงนามไว้ใน กรอบปฏิญญาอมสโก
3.3 แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย - แรงงานข้ามชาติจดทะเบียน 1.04 ล้านคน ณ 30 มิถุนายน 2558 แรงงานข้ามชาติใน กิจการประมง 2 ครั้ง รวม 75,944 คน อย่างไรก็ตาม แรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้จดทะเบียน (ไปกลับชายแดน) จะเป็นการซื้อ บัตรสุขภาพเมื่อเกิดการเจ็บป่วยทำให้เป็น ภาระค่าใช้จ่ายแก่สถานพยาบาล	- การจัดระบบแรงงานข้ามชาติ โดยขยายเวลาการ ยื่นขอพิสูจน์สัญชาติแรงงานข้ามชาติ การเปิดจด ทะเบียนแรงงานข้ามชาติในกิจการประมง การ ขยายการจดทะเบียนในแรงงานเวียดนาม รวมทั้ง การจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานใน ลักษณะไป-กลับ หรือตามฤดูกาล โดยออก กฎระเบียบการออกใบอนุญาตทำงานให้คนต่าง ชาติที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับหรือตาม ฤดูกาล รวมทั้งจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้าน แรงงาน ซึ่งได้เปิดดำเนินการแล้วใน 5 จังหวัด ได้แก่ ตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด และสงขลา - การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำประมงผิด กฎหมาย (IUU) โดยจดทะเบียนเรือและออก ใบอนุญาตทำการประมง ตรวจสอบควบคุมการเฝ้า ระวังการทำประมงผิดกฎหมาย ปรับปรุง พระราชบัญญัติการประมงและกฎหมายลำดับ รองให้สอดคล้องกับหลักการสากลกฎหมาย ระหว่างประเทศและข้อเสนอแนะของ EU จัดทำ แผนระดับชาติในการป้องกันยับยั้งและจัดการ ทำประมงที่ผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้ การควบคุม (NPOA-IUU) (7) และเจรจาให้ข้อมูล ความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU โดยสหภาพยุโรปได้ผ่อนผันให้ไทยดำเนินการ แก้ไขปัญหาต่อไปอีก 6 เดือน - การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยตั้ง	- การพัฒนาระบบบริหารจัดการแรงงานข้าม ชาติให้ครอบคลุมทุกชาติ - การเฝ้าระวังแรงงานผิดกฎหมาย และบังคับ ใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์อย่างเข้มข้นต่อเนื่อง - การดำเนินการให้แรงงานข้ามชาติมีประกัน สุขภาพตามเวลาที่อยู่ในประเทศไทย - การสร้างความร่วมมือทั้งระดับทวิภาคีและ ภูมิภาคเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้า มนุษย์และการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย - การขับเคลื่อน พ.ร.บ.คุ้มครองสวัสดิภาพ บุคคลในครอบครัว พ.ศ. และ ดำเนินงานตามพันธกรณีปฏิญญาว่าด้วย การขจัดความรุนแรงต่อสตรีและการขจัด ความรุนแรงต่อเด็กในอาเซียน โดย ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการเพื่อยุติการใช้ ความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก
3.4 การค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็กใน รูปแบบที่เลวร้าย - การดำเนินคดี 317 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 13 ช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ 720 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 จากปี 2557 - จำนวนแรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้ายลดลง เหลือ 2,602 คน (กันยายน 58) ลดลงจาก 3,037 คน เนื่องจากยังไม่ครบปี ส่วนใหญ่ เป็นการใช้แรงงานเพื่อกิจกรรมผิดกฎหมาย โดยเฉพาะยาเสพติด		
3.5 การใช้ความรุนแรงในเด็กและสตรี - เด็กและสตรีถูกระทำรุนแรง 23,977 ราย เฉลี่ย 66 รายต่อวัน จากปี 2557 ส่วนใหญ่ เป็นการกระทำความรุนแรงต่อร่างกายและ การล่วงละเมิดทางเพศ - เด็กและสตรีที่ได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ ช่วยเหลือสังคมของกระทรวงการพัฒนา		

ประเด็นสังคม	การดำเนินงานปี 2558	แนวทางดำเนินงานสำคัญปี 2559
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพิ่มขึ้นเป็น 1,463 ราย หรือร้อยละ 143 จากปี 2557	กลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งระดับชาติระดับจังหวัด ผลักดันการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น ลดความเสี่ยงด้านการค้ามนุษย์ โดยตรวจคุ้มครองแรงงาน แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับในกิจการกลุ่มเสี่ยง พัฒนาทักษะชีวิตเด็กเร่ร่อนเพื่อป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สร้างความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ส่งผลให้รายงานสถานการณ์และจัดการการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบเลวร้ายที่สุด ปี 2014 ไทยได้รับการปรับจากระดับที่มีความก้าวหน้าปานกลาง เป็นระดับที่มีความก้าวหน้าอย่างสำคัญ - การป้องกันและแก้ไขการกระทำความรุนแรงในเด็กและสตรี โดยสร้างระบบเฝ้าระวัง ป้องกันและช่วยเหลือ ในกรณีมีความรุนแรงเกิดขึ้น สร้างระบบศูนย์กลางข้อมูลความรุนแรง (OSCC) เพื่อแก้ไขดูแลอย่างเป็นระบบ สร้างความเข้มแข็งชุมชนและใช้ social media ในการช่วยเหลือกรณีมีความรุนแรง ปรับปรุงกฎหมายโดยยกย่อง พ.ร.บ.คุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. เพื่อให้มีกลไกยุติความรุนแรงในครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม	
3.6 หลักประกันทางสังคม - การประกันสังคมครอบคลุมแรงงานทั้งสิ้น 13.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 คิดเป็นร้อยละ 36 ของกำลังแรงงาน - กองทุนการออมแห่งชาติเริ่มใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2558 โดยมีสมาชิกทั้งสิ้น 4 แสนคน จากเป้าหมาย 6 แสนคน ในปี 2558 เงินสะสมทั้งสิ้น 558 ล้านบาท ซึ่งยังมีไม่มาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านบริหารจัดการ ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการออม - การประกันสุขภาพครอบคลุมร้อยละ 99.8 - เงินอุดหนุนผู้สูงอายุจำนวน 7.7 ล้านคน และผู้พิการ จำนวน 1.4 แสนคน	- การเร่งสร้างบำนาญชราภาพให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยผลักดันกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ให้มีการดำเนินการเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2558 และให้ยกเลิกการดำเนินการประกันสังคมมาตรา 40 กรณีบำนาญชราภาพ ทางเลือกที่ 3 ทางเลือกที่ 4 และทางเลือกที่ 5 ส่งผลให้ผู้ประกันตนมาตรา 40 ที่เลือกกรณีบำนาญชราภาพจะสิ้นสภาพ 1,081,219 คน โดยผู้ประกันตนที่ประสงค์จะไปเป็นสมาชิก กอช. จะต้องแสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมภายใน 180 วัน - การเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้พิการจาก 500 บาทต่อคนต่อเดือนเป็น 800 บาทต่อคนต่อเดือน	- การขยายหลักประกันทางสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ โดย กอช. มีเป้าหมายจะรับสมัคร 1.5 ล้านคน ในปี 2559 และ 3 ล้านคน ในปี 2561 - การส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุและผู้พิการตามศักยภาพ โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดการจ้างงาน และส่งเสริมให้มีการกำหนดงานเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการจะได้รับการพิจารณาพิเศษ - การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร (universal design) และสินค้านวัตกรรม เพื่อให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกกลุ่ม